

PRESENCIA

Núm. 2114. ■ Del 31 d'agost al 6 de setembre del 2012. ■ Any XLVII. www.presencia.cat

#CATALUNYA
VOLVRE EN
LLIBERTAT

El mapa de
les identitats
nacionals
europees

FORMACIÓ

Una selecció de
les millors ofertes
educatives
complementàries

sortim

Festa de la
Fil·lojera a Sant
Sadurní d'Anoia

ENTREVISTA

JORDI PUJOL

«El govern i el Parlament han
de ser valents, però la gent i
la societat també»

JORDI PUJOL I SOLEY. *Expresident de la Generalitat*

La Catalunya que resisteix

«Tot l'Estat està mobilitzat contra Catalunya.» Així de contundent s'expressa Pujol quan descriu la situació d'ofec que viu el país. Sosté que una Catalunya independent és viable, però que el que és difícil és aconseguir-ho

Jordi Pujol i Soley, al seu despatx del passeig de Gràcia de Barcelona, la setmana passada, just en el moment que s'estava fent aquesta entrevista. / JOSEP LOSADA

Dues bones tradicions

XEVI XIRGO
Les relacions entre Catalunya i Espanya sembla que es troben en un dels seus pitjors moments? O vostè recorda en la història recent altres ocasions més tibants?

—«La situació és realment molt preocupant. I crec que ens hauríem de remuntar ben bé seixanta o setanta anys enrere per trobar una situació de rebuig espanyol contra Catalunya com l'actual. De quan en Calvo Sotelo per la dreta, o en Negrín per l'esquerra, abans i durant la Guerra Civil, expressaven en els seus discursos i les seves actuacions un sentiment i una política molt hostils contra Catalunya. O, no cal dir-ho, en temps del fran-

Jordi Pujol i Soley (Barcelona, 1930) va ser investit president de la Generalitat de Catalunya per primer cop el 24 d'abril del 1980, i va ocupar aquest càrrec ininterrompudament durant 23 anys, fins al 16 de desembre del 2003. Aquests darrers nou anys, però, la seva activitat personal i professional, lligada ara al centre d'estudis que porta el seu nom, lluny d'aturar-se, ha continuat essent frenètica i, tot i estar sempre pendent d'allò que ell en diu «no fer nosa» als qui ara governen, les seves declaracions no passen mai desapercebudes. Pujol ha seguit aquest agost al peu de la lletra dos bons costums: passar uns dies de vacances en família a Querol, al Ripollès, i concedir a aquest mitjà la tradicional entrevista d'estiu just abans d'iniciar-se el nou curs polític.

quisme...»

—Mesos enrere, vostè parlava de les relacions entre Catalunya i Espanya fent el símil de dues plaques tectòniques que avancen inexorablement cap a un xoc. Quan

dues plaques tectòniques xoquen, però, la topada és molt gran.

—«La gravetat del moment es resumeix així. Espanya vol mantenir un sistema de relació amb Catalunya que la fa inviable.

Perquè l'ofec financer que li imposa frena la seva economia i el seu dinamisme; de fet, la fa recular. I perquè amenaça greument el seu estat del benestar. Per tant, amenaça la seva cohesió social, la seva capacitat integradora, les perspectives de progrés col·lectiu... El conseller Mas-Colell ho va dir ben clar: l'ofec econòmic equival a l'ofec social.»

—Espanya ens ofega?

—«El sistema financer que a hores d'ara Espanya ens vol imposar amb gran radicalitat significa el decandiment inexorable de Catalunya. I cal afegir-hi el buidatge del poder polític de la Generalitat i la creixent pressió sobre els aspectes identitaris, especialment la llengua. Tot ple-

JP

gat, la seva residualització.»

–Vostè ha passat de defensar una Espanya plurinacional a dir que no veu arguments per rebatre els que fan servir els independentistes. Vostè és independentista? Se'n sortiria una Catalunya independent?

–«Independentisme? Repeteixo, Catalunya sotmesa a les condicions actuals no és viable. Sí que seria viable una Catalunya independent, tant econòmicament com socialment. Sens dubte. Però el que seria molt difícil seria la consecució de la independència.»

–I doncs?

«S'ha acabat fer la puta i la Ramoneta. El govern ha de ser valent. Però la societat també»

«Una Catalunya independent seria viable econòmicament i socialment»

marge d'autogovern polític i econòmic que permetés aquest reforçament interior. Però de moment les perspectives no són positives. Sabrem la resposta d'aquí a poc.»

–Si algú va fer esforços per entendre's amb Espanya al llarg de més de vint-i-tres anys va ser justament vostè...

–«Sí, ho he fet des de fa seixanta anys. Lleialment. I ho ha fet Catalunya. Tot Catalunya. Però ara ens trobem el camí barrat.»

–I sense ganes de deixar-nos passar...

–«Sembla difícil que aixequin la barrera. Si no l'aixequen, hi haurà dues opcions. Una, mirar

–Creu que a l'Estat –a Madrid, vaja– són conscients del nostre desencís? No ens entenen. Però vol dir que mai han fet gaire esforç per entendre'ns?

–«Els creuen que tenen les de guanyar i que potser sí que ara es donen les condicions per posar fi a això, Catalunya, que des del segle XVII –o abans i tot– consideren que és una anomalia. Que ens poden ofegar. D'altra banda, encara no s'adonen del tot que Espanya viu un moment de crisi forta. En tot: econòmicament, en prestigi, en funcionament de les estructures bàsiques de l'Estat, des del Tribunal Constitu-

–«Que caldrà decidir si acceptem la residualització o emprenem el camí costerut de la independència.»

–No sembla que tinguem gaires opcions...

–«Hi ha qui creu que hi podria haver un tercer camí que és el de la resistència interior. El de refugiar-nos en el treball acompanyat d'un gran esforç d'obertura al món i de modernització. Però amb el sistema d'escapçament polític i d'ofec econòmic actual ens faltaria oxigen. No podríem.»

–I el pacte fiscal?

–«De fet, la proposta de pacte fiscal que el president del govern i el Parlament han plantejat és un intent d'establir una relació amb Espanya que assegurés el

Diferents instantànies de l'entrevista feta la setmana passada. / JOSEP LOSADA

«Tot l'aparell de l'Estat està mobilitzat contra Catalunya»

«El conseller Mas-Colell ho va dir ben clar: l'ofec econòmic és l'ofec social»

de saltar-la. Per difícil que sembli. I l'altra, quedar-se arraulit al costat de la barrera i anar-se consumint. Caure en la inanició. I cap a la pèrdua definitiva de la identitat i de capacitat de projecte, de fer un país de prou qualitat que sigui útil a la seva gent.»

–Creu que a Catalunya som conscients dels costos que tindria aquest «marxar» d'Espanya?

–«Tot té i tindrà costos. Però sobretot en tindria abandonar-se, deixar d'esforçar-se i de lluitar.»

–Ha dit abans que una Catalunya independent se'n sortiria.

–«Sí. Se n'han sortit països amb molt menys guix que el nostre.»

cional fins al Banc d'Espanya. O el mateix estat de les autonomies. Espanya hauria de reflexionar. Però és improbable que ho faci. Per tant, davant l'amenaça, Catalunya no pot renunciar a l'opció independentista.»

–Vist on som, vostè creu que hauria d'haver fet alguna cosa diferent quan era president?

–«Potser podríem haver fet alguna cosa més just en el moment de la Transició. I parlo de Catalunya com a país, no de mi personalment com a president, que no n'era i representava un sector polític en aquell moment no prou fort. Però tot i així tot va ser ja molt difícil. A partir de la tardor del 1980, i no cal dir que a partir del 23-F del 1981, ja la Bàl-

tica es va glaçar. Ja tot va ser molt més difícil. Ja vam fer prou –concretament CiU– reduint bona part de la reculada autonòmica que pretenia provocar la Loapa, i per tant la UCD, el PSOE i Alianza Popular.»

–Dels presidents espanyols que vostè ha tractat, li sembla que algun d'ells va entendre mai de veritat el fet diferencial català?

–«Alguns no el van entendre gens i alguns van arribar, potser, a aquella *conllevancia* de què havia parlat Ortega i Gasset. Que no era fruit de la comprensió, sinó d'una veritable acceptació resignada irritada. I sempre a punt

dignitat ferida.»

–Hi ha també una ofensiva judicial contra Catalunya?

–«Sí. Tot l'aparell de l'Estat està mobilitzat contra Catalunya.»

–El president Mas s'ha mostrat ferm i convençut que el camí que s'ha de seguir és el pacte fiscal. I ha demanat que es fes pinya al voltant d'aquesta proposta. Hi veu prou mostres de suport o solidaritat?

–«Cada cop més. I d'origens diversos: des de l'associacionisme i el món sindical. També del món empresarial. I del cultural. Però en les properes setmanes i

polític del país a hores d'ara passa per CiU. I d'una manera molt particular pel president Mas.»

–El paper del PSC pot ser determinant a la política catalana, o el veu en un procés de residualització?

–«El que hem de desitjar és que el PSC estigui en condicions d'actuar en termes d'interès nacional, polític i social català. Entre altres coses, això requereix llibertat d'acció respecte al PSOE.»

–Si CiU no manté la seva fermesa, la gran beneficiada serà ERC.

–«Res no em fa pensar que CiU no es mantindrà ferma en la de-

aquest setembre? Ha de convocar eleccions? Ha de fer una llei d'hisenda pròpia?

–«No em correspon avançar-me a donar resposta a això. Jo tinc tota la confiança dipositada en el president.»

–Però fins quan es pot aguantar aquesta situació?

–«No gaire. Almenys no gaire fins que no es vegi una clariana.»

–Veu Mas i el seu govern prou fermes?

–«El president Mas i el conseller Mas-Colell tenen una cosa molt positiva: no enganyen. Ni s'amaguen. Ni prometen el que no poden prometre. I això en temps difícils és bàsic.»

de tornar a plantejaments més hostils. Tan bon punt poden.»

–El que és una constatació és que a Catalunya creix el sentiment independentista. Per primer cop el Centre d'Estudis d'Opinió, el CEO, ha dit que més d'un 50% dels catalans votarien que sí en un referèndum per la independència. S'ho creu?

–«Sempre he estat un pèl escèptic amb aquesta mena d'enquestes. Però que el sentiment independentista ha anat cap amunt, i hi va, em sembla evident. I és que el maltractament i el menyspreu de què Catalunya és objecte són molt grans. I creen una sensació de gran ofec econòmic i social, d'amenaça identitària i de dignitat ferida. També de

mesos n'haurà de rebre més, moltes més. Inequívocues. S'ha acabat fer la puta i la Ramoneta. El govern i el Parlament han de ser valents, però la gent de la societat també. Ens hi juguem l'autogovern, l'economia, l'estat del benestar, la identitat. Fins i tot el respecte.»

–A banda de CiU, que és evident que vostè representa, creu que la resta de formacions polítiques estan actuant amb responsabilitat?

–«El que jo digui o deixi de dir no compromet CDC, ni CiU. I no em ficaré amb els altres partits, que m'agradaria que tots fossin molt responsables i molt patriotes. I que tant de bo que ho siguin. Però el que sí que li puc dir és que el centre de gravetat

fensa del pacte fiscal. I que si la nostra proposta és menystinguda reclamarà amb fermesa el dret a decidir. Que ho entengui bé tothom: el que Catalunya, a través del seu Parlament, reclama és que a Catalunya no es perpetui una situació de precarietat econòmica i financera, de precarietat també de l'estat del benestar, amb risc per a la nostra situació social, i d'arraconament gradual però no lent de la nostra llengua i la nostra cultura, la nostra identitat i la nostra capacitat de construir un país útil per a la seva gent. Rebutjar això per part d'Espanya és apostar per la nostra residualització.»

–Què ha de fer, doncs, el president Mas quan Mariano Rajoy li digui que res de res

–Vostè parlava fa uns moments de la necessitat de defensar la nostra llengua. Està d'acord amb el president del Consell Nacional de la Cultura i les Arts, el Conca, Carles Duarte, quan diu que es pot concedir un premi nacional a un autor que escriu en castellà?

–«En el tema lingüístic, des de Catalunya s'hauria de fer una reflexió sobre el que significa el castellà a Catalunya. Perquè sempre hem hagut de tenir una actitud defensiva enfront del castellà. Que molt sovint, durant segles, ha estat utilitzat contra el català '*sin que se advierta el cuidado*'. Però avui el castellà és també la llengua de Catalunya. No la pròpia del país, ni la que li

JP

confereix personalitat pròpia, però sí la de molts catalans. Si Catalunya fos independent, el castellà seguiria essent llengua oficial i gaudiria d'una situació de normalitat, de respecte i de total consideració. I això s'ha de tenir en compte també ara. Però no tindria sentit que això ens fes oblidar que també ara la llengua pròpia de Catalunya és el català, i que segueix essent una llengua en situació difícil i sovint agre-

«Res no em fa pensar que CiU no serà ferma»

«Potser podríem haver fet més en la Transició»

des dels atacs mediàtics, polítics i acadèmics, fins a l'amenaça contra la immersió lingüística i fins a veritables agressions contra TV3. És a dir, peces essencials de la defensa del català. Al meu entendre, no és el moment més adequat per a una proposta com la del Conca.»

–Vivim una situació econòmica extraordinàriament complicada, i a Catalunya és especialment crítica. De qui

nòmica, però sobretot l'economia) s'han fet molt malament. En segon lloc –i això és molt determinant–, Catalunya no ha tingut mai un bon finançament. Ni bo ni simplement correcte i just. Durant vint anys, en èpoques políticament i econòmicament més favorables, a la Generalitat es va poder trampejar la situació i dur a terme una important obra de govern. Sense traspassar el límit de la prudència.

L'expresident de la Generalitat mira per una de les finestres del despatx on té la seva oficina, a Barcelona. / JOSEP LOSADA

da. Ara també. Una llengua que en les actuals circumstàncies necessita una legislació i en general una situació social i política que afavoreixi el seu desenvolupament.»

–Per tant, sobre la proposta del Conca...?

–«Aquesta proposta es produeix just quan hi ha una nova ofensiva contra el català, que va

«A la manifestació de l'11 de Setembre cal que hi vagi tothom»

és culpa? Què s'ha fet malament i qui ho ha fet? Hem estirat més el braç que la mà-niga?

–«La situació especialment crítica a Catalunya té com a mínim tres causes. Una, la crisi general europea, o de bona part d'Europa. I sobretot d'Espanya. A Espanya des de fa ben bé deu anys, les coses (i no només l'eco-

Però sense sobrar-li res. Aquest equilibri l'han trencat la crisi i la brutal pressió dels mercats. I el tercer fet que s'ha produït és que durant els darrers anys, i ja amb la crisi a sobre, s'ha gastat massa, molt massa. De vegades bé i de vegades malament, però molt massa. Imprudentment.»

–Veu risc de fractura social?

–«Sí.»

–Vivim un retrocés en els drets socials?

–«En principi, no. Ningú no nega els drets socials. Però a la pràctica, sí. És evident que sí. I com ja he dit abans, parlant de l'estat del benestar, a Catalunya el món polític i tota la societat han de fer un immens esforç per defensar-lo. Sense enganyar; és a dir, explicant que durant uns anys no recuperarem del tot el que ara estem perdent, però que si fem les coses bé remuntarem. També socialment.»

–Vostè, a l'epíleg de les seves memòries, parla del risc d'una intervenció econòmica de l'Estat, i vaticina que si ens intervenen serà pitjor que el decret de Nova Planta...

–«És que, comparat amb el que li pot passar a un estat com Espanya o Grècia, per a Catalunya, pel fet de no tenir estat propi, les conseqüències d'una intervenció rigorista europea poden ser molt greus. De fet, poden significar que l'autogovern pràcticament es dilueixi.»

–Estem pagant un preu massa alt de tot plegat?

–«No s'ha d'enganyar la gent. Se li ha de dir la veritat. L'obligació d'un polític ara no és fer-se el simpàtic pensant en les eleccions que vénen, sinó posar les bases per a la recuperació. Encara que de moment això sigui dolorós. Ja li he parlat abans del president Mas. Jo sempre hi he cregut. Però més encara des que em va dir: 'No penso en les eleccions del'any que ve ni en les enquestes; penso en la generació vinent, que si no fem les coses bé, patirà molt.'»

–Des del seu punt de vista, convindria que la manifestació de l'11 de Setembre vinent fos unitària?

–«Tant com sigui possible, sí. Però voldria dir un mot sobre el tema de la unitat: gairebé mai les manifestacions així són unitàries del tot. Ni aquí ni enlloc. En el cas nostre pot ser que hi hagi gent ja definitivament indepen-

dentista i gent que de moment no va més enllà del pacte fiscal; gent sobretot preocupada per l'amenaça contra l'estat del benestar per manca de finançament autonòmic, o gent amb més preocupació d'autogovern i d'identitat. I convé que hi vagin tots.»

–No cal que tots anem en la mateixa direcció?

–«Els grans moviments polítics, socials o nacionals no solen ser unitaris des del començament. La unitat es va fent. I la majoria social es va fent. I es va fent a través d'acords entorn d'una taula, però sobretot pel creixement del sentiment i de la conscienciació de la gent. Durant els últims tres o quatre anys, i sobretot després de la sentència del Tribunal Constitucional, i del gest de treure's la careta que hi ha hagut d'Espanya –de la dreta a l'esquerra–, aquest procés s'ha accelerat molt a Catalunya. Per exemple, ara crec que hi ha unanimitat a Catalunya –amb l'excepció del PP, i probablement no de tot el seu electorat– pel que fa al pacte fiscal. Un pacte fiscal de debò. Que assegurí la viabilitat de Catalunya. En canvi, no hi ha unanimitat per la independència. Però n'hi ha molta més que fa dos anys, i també més que fa sis mesos. Molta més.»

–Per tant?

–«Per tant, no es pot dir que hi ha unitat del tot. Ni del tot n'hi haurà a la manifestació. Però hi ha un procés molt fort en aquesta direcció.»

–Cal que els partits es posin primer d'acord?

–«No és només un tema de partits. Per exemple, cada cop hi ha més gent que veu clar que sense un finançament just l'estat del benestar a Catalunya està en perill. I això els alarma. I n'hi ha que el que més els aclapara són les conseqüències que tot això pot tenir políticament; és a dir, en el grau d'autogovern. O en l'ofec cultural i identitari. Finalment, tot es barreja i tot conflueix en la manifestació. I en les seves reivindicacions.»

SONOR

AUDIÒFONS

Centre Auditiu Especialitzat

PHONAK
hearing systems

És hora de sentir-hi bé

Gran Via Jaume I, 69 · 17001 GIRONA

Tel. 972 20 06 64

Vilafant, 8 · 17600 FIGUERES

Tel. 972 50 93 51

Rambla Hospital, 40 · 08500 VIC

Tel. 93 885 35 38

www.sonoraudifonos.com